

УДК 343.98

ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНИЙ ОГЛЯД ПОДАТКОВИХ НАДХОДЖЕНЬ З ІМПОРТНИХ ОПЕРАЦІЙ

Алла Хомутенко¹; Віра Хомутенко²; Валерія Драченко¹

¹Одеський національний економічний університет, Одеса, Україна

²Судовий експерт, Одеса, Україна

Резюме. Актуалізовано важливість податкового регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Проаналізовано динаміку та структуру податкових надходжень до Державного бюджету України. Здійснено порівняльний аналіз надходжень ПДВ з товарів (робіт, послуг), вироблених в Україні та ввезених на її митну територію. Встановлено залежність між імпортом та надходженнями ПДВ і акцизного податку з увезених товарів. Досліджено динаміку та структуру надходжень акцизного податку і ввізного мита. Визначено фактори, що впливають на зміну показників надходжень податків з імпортних операцій. Розраховано фіскальну ефективність та коефіцієнт еластичності податків, що справляються з імпорту. Доведено регулюючу роль особливих видів мита (компенсаційного, спеціального, антидемпінгового), які справляються з метою захисту національного товаровиробника та споживача. Проведено моніторинг додаткових надходжень мита в результаті коригування митної вартості митними органами. Виявлено передумови та фактори впливу на зміну обсягів надходження податків з імпортних операцій. Обґрунтовано необхідність удосконалення механізму справляння податків з імпортних операцій. Запропоновано зменшити ставки ПДВ, які будуть залежати від насиченості товаром внутрішнього ринку. Висунуто пропозицію щодо запровадження знижуючого коефіцієнта до ставок мита, які будуть застосовуватися задля стимулювання критичного й соціально значущого імпорту, а також до товарів інвестиційного призначення, що ввозяться на митну територію України. Уявляється, що податкова політика в частині імпортних операцій повинна бути спрямована на забезпечення раціональної товарної та географічної структури імпорту, що сприятиме зміцненню конкурентоспроможності вітчизняної продукції та захисту внутрішнього ринку й національного товаровиробника. Запропоновано вдосконалити механізм адміністрування податків, що передбачає зосередження уваги на роботі з несумлінними платниками податків, викритті схем ухиляння від оподаткування, наданні належних послуг зі справляння податків сумлінним платникам.

Ключові слова: ПДВ, акцизний податок, мито, Державний бюджет України, податкові надходження, імпорт.

https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2020.05.120

Отримано 30.07.2020

UDC 343.98

INFORMATION AND ANALYTICAL REVIEW OF TAX REVENUES FROM IMPORT OPERATIONS

Alla Khomutenko¹; Vira Khomutenko²; Valeria Drachenko¹

¹Odessa National University of Economics, Odessa, Ukraine

²Surveyor, Odessa, Ukraine

Summary. The importance of tax regulation of foreign economic activity is analyzed in this paper. The dynamics and structure of tax revenues to the State Budget of Ukraine are analyzed as well. Comparative analysis of VAT revenues from goods (works, services) produced in Ukraine and imported into its customs territory is carried out. The relationship between imports and VAT receipts of and excise duty on imported goods is

determined. The dynamics and structure of excise duty revenues and import duties are investigated. The factors influencing the change of indicators of tax revenues from import operations are determined. Fiscal efficiency and taxes elasticity coefficient levied on imports are calculated. The regulatory role of special duties types (compensatory, special, anti-dumping), which are collected in order to protect the national producer and consumer is proved. Monitoring of additional customs receipts is carried out as a result of customs value correction by customs authorities. The preconditions and factors influencing the change in the volume of taxes on import transactions are identified. The necessity of improving the mechanism of collecting taxes on import operations is substantiated. It is proposed to reduce VAT rates, which depend on goods saturation in domestic market. Proposal to introduce the reduction factor to the duty rates used in order to stimulate critical and socially significant imports, as well as to investment goods imported into the customs territory of Ukraine is put forward. It seems that the tax policy in terms of import operations should be aimed at ensuring the rational commodity and geographical structure of imports, promoting domestic products competitiveness strengthening and protection domestic market and domestic producers. It is proposed to improve the mechanism of tax administration, which primarily involves focusing on working with dishonest taxpayers, exposing tax evasion schemes, providing appropriate tax collection services to honest taxpayers.

Key words: VAT, excise tax, duty, State budget of Ukraine, tax revenues, import.

https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2020.05.120

Received 30.07.2020

Постановка проблеми. Економіка України дедалі більше інтегрується в світову, однак вона стає більш вразливою перед глобальними викликами і загрозами. Таким викликом для вітчизняної економіки виявилася пандемія COVID-19, яка вплинула не лише на динаміку ВВП, а й на його структуру. За експертними прогнозами падіння вітчизняної економіки в 2020 р. становитиме від 4,2% до 7,7% [1]. При цьому структура ВВП також зазнала змін, спричинених зниженням купівельної спроможності, переорієнтацією попиту та закриттям кордонів. Останнє відобразилося на обсягах зовнішнь-торговельних операцій, що складають близько 50% ВВП України [2], з яких найбільша частка припадає на імпорتنі. Саме тому обрані засоби тарифного регулювання зовнішньоторговельних відносин взагалі та діючий механізм оподаткування імпорتنих операцій зокрема відіграють надзвичайно важливу роль.

Держава використовує податки як інструмент державного регулювання обсягу та структури імпорتنих операцій з урахуванням інтересів національних товаровиробників і споживачів. У цьому контексті питання про подальше вдосконалення механізму оподаткування імпорتنих операцій виступає необхідною й обов'язковою умовою ефективного державного регулювання зовнішньої торгівлі та забезпечення економічного розвитку країни.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Роль податкового регулювання зовнішньоекономічних операцій в економіці сучасної держави зумовила увагу вчених до дослідження проблеми справляння податків з експортно-імпорتنих операцій. Результати цих досліджень знайшли відображення в зарубіжній і вітчизняній літературі. Підходи вчених до аналізу ролі держави в регулюванні експортно-імпорتنих операцій відображені в роботах С. Брю, Д. Кейнса, Ф. Ліста, К. Макконнела, М. Портера, П. Самуельсона, А. Баскакової, Г. Вознюка, Г. Дроздової, А. Загороднього, Я. Машталір, С. Мочерного, І. Паски, В. Покровської, В. Рибалкіна, В. Третяка, О. Яворського, І. Багрової, В. Бурмістрова, К. Холодова, Г. Дроздової, В. Новицького, Ю. Лисенка, І. Луценка, П. Єгорова, А. Козаченко, В. Беседіна, І. Бураковського, В. Волошина, А. Кредісова, В. Онищенко, А. Румянцева, В. Сіденка, С. Соколенко, А. Чухно, М. Павловського, О. Шниркова, О. Рогача, А. Філіпенка та ін. Не припиняються наукові дискусії щодо ефективності функціонуючого механізму оподаткування зовнішньоекономічних операцій загалом та імпорتنих зокрема.

Метою дослідження є проведення інформаційно-аналітичного огляду податкових надходжень з імпорتنих операцій, що дозволить запропонувати напрямки з удосконалення механізму справляння відповідних податків.

Постановка завдання. Для досягнення поставленої мети визначено такі наукові завдання: проаналізувати динаміку та структуру податкових надходжень до Державного бюджету України; здійснити порівняльний аналіз надходжень ПДВ з товарів (робіт, послуг), вироблених в Україні та ввезених на її митну територію; встановити залежність між імпортом і надходженнями ПДВ і акцизного податку з увезених товарів; дослідити динаміку та структуру надходжень акцизного податку і ввізного мита; визначити фактори, що впливають на зміну показників надходжень податків з імпортних операцій; розрахувати фіскальну ефективність і коефіцієнт еластичності податків, що справляються з імпорту; довести регулюючу роль особливих видів мита, які справляються з метою захисту національного товаровиробника та споживача; провести моніторинг додаткових надходжень мита в результаті коригування митної вартості митними органами; обґрунтувати необхідність удосконалення механізму справляння податків з імпортних операцій.

Виклад основного матеріалу. В сучасних умовах розвитку вітчизняної економіки одним із головних факторів її зростання є ефективне здійснення зовнішньоекономічної діяльності. Це значною мірою залежить від функціонуючої системи оподаткування, яка виконує як регулюючу, так і фіскальну функцію. Завдяки їй наповнюються бюджети різних рівнів. Податкові надходження складають близько 80% усіх доходів Державного бюджету України, у структурі яких превалюють непрямі податки, в тому числі й ті, що справляються з зовнішньоекономічних операцій (таблиця 1).

Таблиця 1. Податкові надходження до Державного бюджету України

Table 1. Tax revenues to the State Budget of Ukraine

Показник	Одиниці виміру	Роки						
		2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Податкові надходження всього, в т. ч.:	млн грн	249756	261980	372428	464179	627154	753816	799776
	%	100	100	100	100	100	100	100
Надходження ПДВ, з урахуванням бюджетного відшкодування	млн грн	128269	139024	178452	235506	313981	374508	378690
	%	51,36	53,07	47,92	50,74	50,06	49,68	47,35
Надходження ПДФО	млн грн	7565	12646	45 062	59810	75033	91742	109954
	%	3,03	4,83	12,1	12,89	11,96	12,17	13,75
Надходження акцизного податку	млн грн	35309	44941	63111	90122	108293	118852	123358
	%	14,14	17,15	16,95	19,42	17,27	15,76	15,42
Надходження податку на прибуток підприємств	млн грн	54318	39942	34776	54344	66912	96882	107086
	%	21,75	15,25	9,34	11,71	10,67	12,85	13,39
Надходження ввізного мита	млн грн	13265	12389	39881	20001	24542	26560	29855
	%	5,31	4,73	10,71	4,31	3,91	3,52	3,73
Інші податкові надходження	млн грн	11030	13038	11146	4396	38393	45272	50833
	%	4,42	4,98	2,99	0,95	6,12	6,01	6,36

Джерело: побудовано автором за даними [3].

З наведених у таблиці 1 даних бачимо, що у структурі податкових надходжень Державного бюджету України найбільша частка належить ПДВ – близько 50% усіх податкових надходжень. Надходження ПДВ складаються з тих, що стягуються з товарів, вироблених в Україні та ввезених на її митну територію (рис. 1). Офіційні дані свідчать, що надходження ПДВ з імпортних товарів суттєво перевищують надходження ПДВ з вітчизняних товарів – у 1,4 раза (у 2018 р.).

Рисунок 1. Динаміка надходжень до Державного бюджету ПДВ з товарів (робіт, послуг), вироблених в Україні та ввезених на її митну територію

Figure 1. Dynamics of VAT revenues to the state budget from goods (works, services) produced in Ukraine and imported into its customs territory

Джерело: побудовано автором за даними [3].

Проведений аналіз за 2013–2019 рр. продемонстрував зростання надходжень ПДВ як з вітчизняних, так й з імпортованих товарів. Чинниками впливу на обсяги надходжень ПДВ з імпортованих товарів була девальвація гривні та зростання обсягів імпорту. Наведені на рис. 2 дані доводять, що між приростом імпорту та надходженнями ПДВ існує прямий зв'язок: зростає імпорт – збільшуються надходження ПДВ і навпаки. Водночас, можемо бачити, що в 2018–2019 рр. відбулося скорочення темпів приросту імпорту, що зумовлено, зокрема, введенням спецмит та скороченням прямих поставок російського пального в Україну [4], яке у товарній структурі імпорту займало першість.

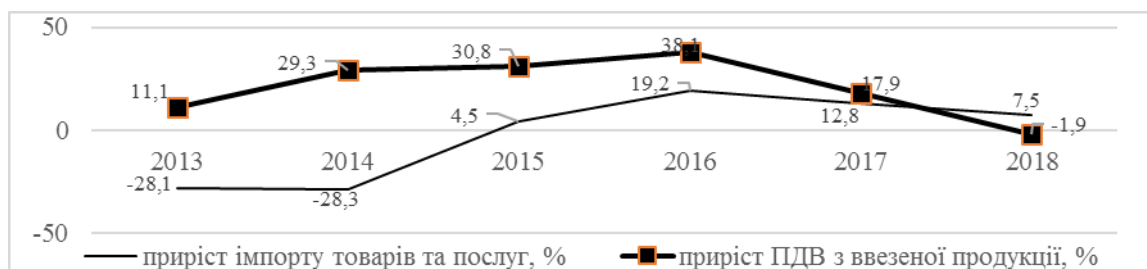

Рисунок 2. Приріст імпорту та надходжень ПДВ з увезених на територію України товарів (робіт, послуг)

Figure 2. Increase in imports and VAT revenues from goods (works, services) imported into Ukraine

Джерело: побудовано автором за даними [3].

Наступним податком, який справляється з імпортованими операціями, є акцизний. Слід зазначити, що частка цього податку в структурі податкових надходжень коливалася від 14,14% – у 2013 р. до 19,42% – у 2016 р. При цьому на частку акцизу з імпортованими операціями припадало близько 40% надходжень від цього податку (рис. 3). Наведені дані свідчать про щорічне зростання надходжень акцизного податку та частки податку з імпортованими операціями (виняток становить 2017 р.). Це відбулося через скорочення імпорту

та зростання надходжень акцизного податку з вітчизняних товарів випереджаючими темпами.

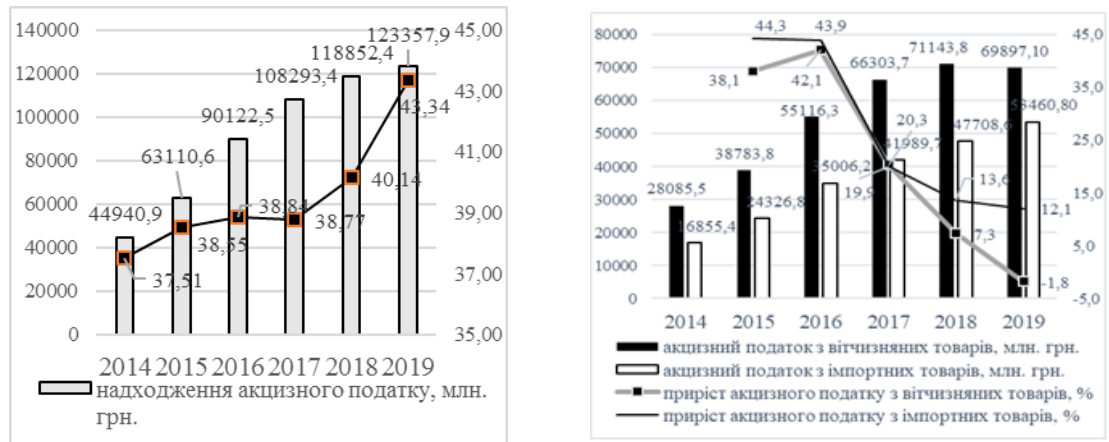

Рисунок 3. Структура та динаміка надходжень акцизного податку

Figure 3. Structure and dynamics of excise tax revenues

Джерело: побудовано автором за даними [3].

Товарна структура надходження акцизного податку засвідчила, що найбільше цього податку надходить від операцій з увезення на митну територію України пального (бензин моторний для автомобілів) від 63,64% до 87,19% загального обсягу (табл. 2). На другому місці з суттєвим відставанням є акцизний податок з транспортних засобів, найбільша частка якого була у 2019 р. – 14,64%. Це зумовлено зміною підходів до оприлюднення інформації, за рахунок чого було об'єднано суміжні статті звіту про доходи державного бюджету. У зв'язку зі зниженням податків при розмитненні раніше ввезених транспортних засобів («євроблях») у 2019 р. додатково до Державного бюджету України надійшло ще 4066 млн грн акцизного податку, що склало 7,61% усіх надходжень.

Таблиця 2. Товарна структура акцизного податку з увезених на митну територію України підакцизних товарів (продукції)

Table 2. Commodity structure of excise tax on excisable goods (products) imported into the customs territory of Ukraine

Показник	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
1	2	3	4	5	6	7	8
Акцизний податок, млн грн	8947	16855	24327	35006	41990	47709	53461
Спирт, млн грн	0	42	81	24	0	0	0
Частка, %	0,00	0,25	0,33	0,07	0,00	0,00	0,00
Лікєро-горілочна продукція, млн грн	740	550	303	485	680	983	1194
частка, %	8,27	3,26	1,25	1,39	1,62	2,06	2,23
Виноробна продукція, млн грн	151	130	80	171	328	472	569
Частка, %	1,69	0,77	0,33	0,49	0,78	0,99	1,06
Пиво, млн грн	40	49	28	46	70	100	129
Частка, %	0,45	0,29	0,12	0,13	0,17	0,21	0,24
Тютюн та тютюнові вироби за ставкою у твердих сумах, млн грн	704	1184	877	1051	412	565	1104
Частка, %	7,87	7,02	3,61	3,00	0,98	1,18	2,07

Закінчення таблиці 2

1	2	3	4	5	6	7	8
Тютюн та тютюнові вироби за ставкою у процентах до обороту з реалізації товару (продукції), млн грн	224	403	315	371	115	71	
Частка, %	2,50	2,39	1,29	1,06	0,27	0,15	0,00
Транспортні засоби (крім мотоциклів і велосипедів), млн грн	1095	835	2457	2652	3587	3990	7828
Частка, %	12,24	4,95	10,10	7,58	8,54	8,36	14,64
Мотоцикли і велосипеди, млн грн	7	17	22	39	59	63	
Частка, %	0,08	0,10	0,09	0,11	0,14	0,13	0,00
Кузови для моторних транспортних засобів, млн грн	54	47	36	74	70	57	6
Частка, %	0,60	0,28	0,15	0,21	0,17	0,12	0,01
Скраплений газ, млн грн	184	314	769	0	0		
частка, %	2,06	1,86	3,16	0,00	0,00	0,00	0,00
Інші підакцизні товари іноземного виробництва, млн грн	55	120	306	0	56	39	250
Частка, %	0,61	0,71	1,26	0,00	0,13	0,08	0,47
Пальне	5694	13165	19052	30004	36612	40921	38314
Частка, %	63,64	78,11	78,32	85,71	87,19	85,77	71,67
Транспортні засоби, що були ввезені на митну територію України та поміщені в митні режими транзиту або тимчасового ввезення у період з 1 січня 2015 року						447	4066
Частка, %	0	0	0	0	0	0,94	7,61

Джерело: побудовано автором за даними [3].

Аналогічні тенденції спостерігаються й щодо надходжень мита, яке стягується з імпортерів операцій. Зауважимо, що найбільша частка ввізного мита у податкових надходженнях державного бюджету була в 2015 р. – 10,71%, що пояснюється політичною ситуацією в країні, очищенням влади та боротьбою з корупцією. Вже з наступного року надходження цього податку почали скорочуватися: у 2016 р. – до 4,31%, у 2017 р. – до 3,52% (таблиця 3).

Таблиця 3. Структура надходжень ввізного мита

Table 3. The structure of import duty revenues

Показник	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Податки на міжнародну торгівлю та зовнішні операції	13343	12609	40301	20371	24542	27077	30086
Ввізне мито	13265	12389	39881	20001	23898	26560	29855
Частка, %	99,42	98,25	98,96	98,19	97,38	98,09	99,23
Мито на товари, що ввозяться суб'єктами підприємницької діяльності	10944	10896	12316	15327	17452	19763	20151
Частка у ввізному миті, %	82,51	87,95	30,88	76,63	73,03	74,41	67,49
Мито на товари, які ввозяться (пересилаються) громадянами	151	142	71	98	111	120	141
Частка у ввізному миті, %	1,14	1,14	0,18	0,49	0,46	0,45	0,47
Мито на нафтопродукти, транспортні засоби та шини до них, що ввозяться суб'єктами підприємницької діяльності та громадянами	2169	1351	2103	4315	6134	6316	8493
Частка у ввізному миті, %	16,35	10,90	5,27	21,57	25,67	23,78	28,45

Джерело: побудовано автором за даними [3].

Наведені в таблиці 3 дані свідчать, що ввізне мито складає близько 98% усіх податків на міжнародну торгівлю та зовнішні операції (табл. 3). У структурі ввізного мита превалює мито на товари, що ввозяться суб'єктами підприємницької діяльності – від 30,88% (у 2015 р.) до 87,95% (у 2014 р.). Таке зменшення у 2015 р. зумовлено впровадженням додаткового митного збору, який склав 25198,3 млн грн. Додатковий імпорتنний збір впроваджено з метою стабілізації платіжного балансу, він справлявся з 26.02.2015 р. до 31.12.2015 р. з товарів, що ввозяться на митну територію України у митному режимі імпорту. Ставки імпортного збору було встановлено в розмірі 10% на продукти харчування та рослинництва та 5% – на решту імпорту, крім критичного [4].

Суттєве збільшення обсягів перевезення нафтопродуктів, транспортних засобів та шин до них, які ввозяться суб'єктами підприємницької діяльності й громадянами, вплинуло на зростання надходжень відповідних мит.

На надходження мита до Державного бюджету України вплинуло посилення контролю митної вартості, в результаті якого її відкориговано. Зокрема в 2014 р. – на 4,07 млрд грн, а у 2015 р. – на 5,83 млрд грн (рис. 4). Це свідчить про результативність фінансового контролю митних органів.

Рисунок 4. Обсяги та приріст додаткових надходжень мита в результаті коригування митної вартості

Figure 4. Volumes and increase of additional customs revenues as a result of customs value correction

Джерело: побудовано автором за даними [3].

Розвиток економіки значною мірою залежить від ефективності функціонування механізму оподаткування господарської діяльності взагалі та зовнішньоекономічної зокрема. Ефективність визначається як співвідношення ефекту до витрат, пов'язаних з його досягненням. С. В. Мочерний зазначає, що ефективність – це здатність приносити ефект, результативність процесу, проекту тощо, які визначаються як відношення [5].

Ефективність оподаткування може бути фіскальною та регулюючою [6]. Під фіскальною ефективністю оподаткування розуміють спроможність податку забезпечувати наповнення бюджетів різних рівнів. Фіскальна ефективність податків асоціюється з питомою вагою таких податків у макропоказниках: ВВП, доходах бюджету, податкових надходженнях тощо [7]. Окремі науковці обґрунтовують доцільність оцінювання фіскальної ефективності на основі адміністрування податків, закладаючи при цьому у зміст дослідження відношення податкових надходжень до витрат на їх стягнення. Водночас вважаємо, що такий підхід є складним до реалізації на практиці, оскільки облік витрат на адміністрування окремо за кожним податком і в розрізі прямих та непрямих податків не ведеться [8, с. 424]. Саме тому будемо визначати фіскальну ефективність оподаткування зовнішньоекономічних операцій як питому вагу відповідних податків у основних показниках (табл. 4).

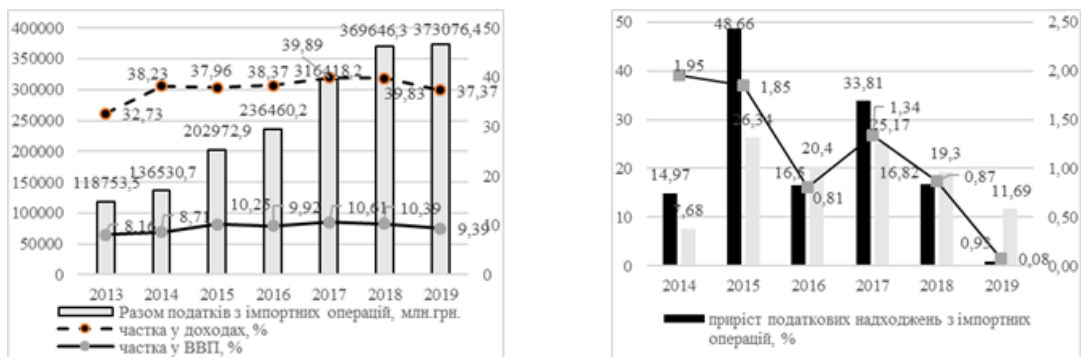
Таблиця 4. Показники фіскальної ефективності в розрізі податків, що справляються з імпортних операцій**Table 4.** Indicators of fiscal efficiency in terms of taxes levied on import operations

Показник	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Доходи бюджету, млн грн	362830	357084	534695	616275	793265	928108	998279
Податкові надходження, млн грн	249756	261980	372428	464179	627154	753816	799776
ПДВ з увезеної на митну територію України продукції, млн грн	96541,5	107287	138765	181453	250530	295377	289760
Частка у доходах, %	26,61	30,05	25,95	29,44	31,58	31,83	29,03
Частка у податкових надходженнях, %	38,65	40,95	37,26	39,09	39,95	39,18	36,23
Акцизний податок з увезених на митну, млн грн	8947	16855	24327	35006	41990	47709	53461
Частка у доходах, %	2,47	4,72	4,55	5,68	5,29	5,14	5,36
Частка у податкових надходженнях, %	3,58	6,43	6,53	7,54	6,70	6,33	6,68
Ввізне мито, млн грн	13265	12389	39881	20001	23898	26560	29855
Частка у доходах, %	3,66	3,47	7,46	3,25	3,01	2,86	2,99
Частка у податкових надходженнях, %	5,31	4,73	10,71	4,31	3,81	3,52	3,73

Джерело: побудовано автором за даними [3].

Дані таблиці 4 свідчать, що найвищу фіскальну ефективність має ПДВ, оскільки частка цього податку з імпортних операцій у доходах Державного бюджету України коливалася від 25,95% – у 2015 р. до 31,83% – у 2018 р. Зменшення частки ПДВ у 2015 р. зумовлено впровадженням додаткового митного тарифу та, відповідно, збільшенням частки ввізного мита.

Загальний показник фіскальної ефективності податків з імпортних операцій не мав стійкої тенденції (рис. 5). Частка податків з імпортних операцій була найбільшою у 2017 р.: у доходах бюджету вона складала 39,89%, у ВВП – 10,61%, що є наслідком підвищення ставок акцизного податку і мита й зростання обсягів імпорту. Водночас у 2019 р. темпи приросту податків з імпортних операцій суттєво скоротилися, що негативно вплинуло на частку таких податків у ВВП та в доходах бюджету. Це може бути зумовлене «перезавантаженням влади» та прорахунками в податковій і зовнішньоекономічній політиці держави. Останнє призвело до нееластичності податків [10] на імпортні операції у 2016, 2018, 2019 рр.

Рисунок 5. Динаміка фіскальної ефективності та коефіцієнта еластичності податків, що справляються з імпортних операцій**Figure 5.** Dynamics of fiscal efficiency and the coefficient of elasticity of taxes levied on import operations

Джерело: побудовано автором за даними [3; 9].

До регулюючих інструментів імпорتنних операцій відносять такі види мита, як спеціальне, антидемпінгове та компенсаційне. Проведений аналіз продемонстрував нестабільні надходження цих видів мита до Державного бюджету України (табл. 5). Наприклад, у 2016 р. відбувся різкий приріст надходжень від компенсаційного мита, що спричинено впровадженням такого мита на вироблені в Росії автомобілі в розмірі 10,41–17,66% терміном на 5 років з 1.01.2016 р. [11]. Такі заходи застосовано за результатами проведення Україною антисубсидіарного розслідування щодо імпорту легкових автомобілів з Росії.

Таблиця 5. Динаміка надходжень особливих видів мита до Державного бюджету України

Table 5. Dynamics of receipts of special duties types to the State Budget of Ukraine

Показник	2015	2016	2017	2018	2019
Спеціальне мито, тис. грн	117 501	43 114	29 066	15 961	179 329
Приріст, %		-63,31	-32,58	-45,09	1023,58
Антидемпінгове мито, тис. грн	74 642	67 827	107 082	145 613	128 385
Приріст, %		-9,13	57,87	35,98	-11,83
Компенсаційне мито, тис. грн	69	102 223	84 598	97 290	54 972
Приріст, %		147 056,72	-17,24	15,00	-43,50

Джерело: побудовано автором за даними [3].

Наведені у таблиці 5 дані свідчать, що в 2019 р. різко зросли надходження до Державного бюджету України спеціального мита. Це стало наслідком ухвалення 15.05.2019 р. Урядом рішення про застосування з 1.08.2019 р. спеціального мита на всі товари походженням з Російської Федерації, за винятком імпорту вугілля, коксу, бензину, скрапленого газу та фармацевтичної продукції. Вбачається, що таке мито буде акумулюватися у спеціальному фонді Державного бюджету та використовуватиметься для фінансування заходів з імпортозаміщення [12]. За ці кошти планується профінансувати підприємства, які вироблятимуть товари, аналогічні до тих, що імпортуються.

Що стосується антидемпінгового мита, зауважимо, що у травні 2017 року Україна ввела антидемпінгові мита на добрива азотної групи, вироблені в Росії: карбамід і карбамідно-аміачну суміш, а з 26.03.2018 р. – ще й на аміачну селітру. Антидемпінгове мито встановлено у розмірі 42,96% [13]. Саме це й вплинуло на збільшення обсягів його надходжень до Державного бюджету України. Такі захисні інструменти, як антидемпінгове мито в нашій країні застосовується не дуже активно, що негативно впливає на національного товаровиробника.

Висновки. Дослідження практики оподаткування імпорتنних операцій дає можливість зробити висновок про необхідність удосконалення податкового регулювання імпорتنних операцій для того, щоб створити умови, які забезпечать розвиток вітчизняної економіки. Важливими кроками в цьому напрямку є зменшення ставок ПДВ, які будуть залежати від насиченості товаром внутрішнього ринку та запровадження знижуючого коефіцієнта до ставок мита, які будуть застосовуватися задля стимулювання критичного й соціально значущого імпорту, а також до товарів інвестиційного призначення, що ввозяться на митну територію України. Отже, податкова політика в частині імпорتنних операцій повинна бути спрямована на забезпечення раціональної товарної та географічної структури імпорту, що сприятиме зміцненню конкурентоспроможності вітчизняної продукції та захисту внутрішнього ринку й національного товаровиробника.

Ще одним кроком на шляху до підвищення ефективності податкового регулювання імпорتنних операцій в Україні має стати вдосконалення механізму

адміністрування податків, що насамперед передбачає зосередження уваги на роботі з несумлінними платниками податків, викритті схем ухилення від оподаткування, наданні належних послуг зі справляння податків сумлінним платникам.

Подальше вдосконалення системи податкового регулювання імпорتنих операцій виступає необхідною і обов'язковою умовою ефективного державного регулювання не лише зовнішньої торгівлі, а й підприємницької активності в країні загалом.

Conclusions. The investigation of the practice of import transactions taxation makes it possible to conclude that it is necessary to improve the tax regulation of import transactions in order to create conditions ensuring domestic economy development. The important steps in this direction are as follows: reduction of VAT rates, which depend on domestic goods saturation of and introduction of a duty rates factor reduction used to stimulate critical and socially significant imports, as well as investment goods imported into the customs territory of Ukraine. Therefore, the tax policy in terms of import operations should be aimed at ensuring the rational commodity and geographical structure of imports, strengthening the competitiveness of domestic products and protection of domestic market and domestic producers.

Another step towards the improvement of the efficiency of tax regulation of import transactions in Ukraine is to improve the mechanism of tax administration, which primarily involves focusing on the work with dishonest taxpayers, exposing tax evasion schemes, providing appropriate tax services to honest taxpayers.

Summing up, we notice that further improvement of the system of tax regulation of import transactions is necessary and mandatory condition for effective state regulation not only of foreign trade but also of business activity in the country as a whole.

Список використаної літератури

1. Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України. Випуск «Україна у 2020–2021 роках: наслідки пандемії. Консенсус-прогноз» (Квітень 2020). URL: <https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=5d3fea53-45e7-4641-8d48-f0c865a24471&title=VipuskukrainaU2020-2021-Rokakh-NaslidkiPandemii-Konsensusprognoz-kviten2020->
2. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/publ1_u.htm.
3. Офіційний сайт Державної казначейської служби України. URL: <https://www.treasury.gov.ua/ua/file-storage/vikonannya-derzhavnogo-byudzhetu>.
4. Офіс великих платників податків Державної фіскальної служби України. Введено додатковий імпорتنний збір. URL: <http://officevp.sfs.gov.ua/media-ark/news-ark/187236.html>.
5. Капалан С. М. Організаційно-економічне забезпечення управління зовнішньоекономічною діяльністю агропромислових підприємств: дис. ... канд. ек. наук: 08.00.04 Одеса, 2017. URL: <http://oneu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/02/Avtoferat-Kaptalan-S.M..pdf>.
6. Хомутенко В. П., Хомутенко А. В. Фіскальна ефективність податку на прибуток підприємств в Україні. Економіка та держава. 2017. № 2. С. 61–65.
7. Хомутенко А. Островська Н. Фіскальна ефективність податку на додану вартість в Україні. Науковий вісник [Одеського національного економічного університету]. 2017. № 9. С. 174–197. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nv_2017_9_14.
8. Луценко І. С. Оцінка фіскальної ефективності податкової політики в сфері зовнішньоекономічної діяльності. Світ фінансів. 2012. № 2. С. 123–130.
9. Сідельникова Л. П., Костіна Н. М. Податкова система: навч. посібник, 2-е вид., перероб. і доп. К.: Ліра-К, 2013. 604 с.
10. Офіційний сайт Міністерства економічного розвитку України. URL: <https://www.me.gov.ua/Documents/List?lang=uk-UA&id=7e82c6e6-e65b-44ae-8a9a-48b6851f6d47&tag=Infografika-import->
11. Офіційний сайт Укрінформ. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-polytics/1924807-ukrajina-vvodit-novi-mita-na-avto-virobnitstva-rosiji.html>.
12. Урядовий портал. Україна запроваджує спеціальне мито на всі російські товари. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/ukrayina-zaprovadzhuye-specialne-mito-na-vsi-rosijski-tovari>.
13. Антидемпінгові мита не зарадили – імпорт російських міндобрив продовжує зростати. URL: https://zik.ua/news/2018/11/22/antydempingovi_myta_ne_zaradyly__import_rosiyskyh_mindobryv_prod_ovzhuie_1453759.

References

1. Vypusk Ministerstva rozvytku ekonomiky, torhivli ta silskoho hospodarstva Ukrainy “Ukraina u 2020-2021 rokakh: naslidky pandemii. Konsensus-prohnoz” (Kviten 2020) [Issue of Ministry of Economic Development, Trade and Agriculture of Ukraine “Ukraine in 2020-2021: consequences of the pandemic. Consensus Forecast” (April 2020)]. Available at: <https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=5d3fea53-45e7-4641-8d48-f0c865a24471&title=VipuskukrainaU2020-2021-Rokakh-NaslidkiPandemii-Konsensusprohnoz-kviten2020-> [in Ukrainian].
2. Ofitsiynyi sait Derzhavnoi sluzhby statyky Ukrainy [Official site of the State Statistics Service of Ukraine]. Available at: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/publ1_u.htm [in Ukrainian].
3. Ofitsiynyi sait Derzhavnoi kaznacheiskoi sluzhby Ukrainy [Official site of the State Treasury Service of Ukraine]. Available at: <https://www.treasury.gov.ua/ua/file-storage/vikonannya-derzhavnogo-byudzhetu> [in Ukrainian].
4. Ofis velykykh platnykiv podatkov Derzhavnoi fiskalnoi sluzhby Ukrainy. Vvedeno dodatkovyi importnyi zbir. [Office of large taxpayers of the State Fiscal Service of Ukraine. An additional import duty has been introduced]. Available at: <http://officevp.sfs.gov.ua/media-ark/news-ark/187236.html> [in Ukrainian].
5. Kaptalan S. M. (2017). Orhanizatsiino-ekonomichne zabezpechennia upravlinnia zovnishnoekonomichnoiu diialnistiu ahropromyslovykh pidpriemstv: dys. ... kand. ek. nauk za spets. 08.00.04 – ekonomika ta upravlinnia pidpriemstvamy (za vydamy ekonomichnoi diialnosti) [Organizational and economic support of management of foreign economic activity of agro-industrial enterprises: dis. ... Candidate of Economic Sciences for special. 08.00.04 – economics and management of enterprises (by type of economic activity)] Odesa. Available at: <http://oneu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/02/Avtoreferat-Kaptalan-S.M..pdf> [in Ukrainian].
6. Khomutenko V. P., Khomutenko A. V. (2017). Fiskalna efektyvnist podatku na prybutok pidpriemstv v Ukraini [Fiscal efficiency of corporate income tax in Ukraine]. *Ekonomika ta derzhava*. No. 2. P. 61–65. [In Ukrainian].
7. Khomutenko A. Ostrovska N. (2017). Fiskalna efektyvnist podatku na dodanu vartist v Ukraini [Fiscal efficiency of value added tax in Ukraine]. *Scientific Bulletin [Odessa National Economic University]*. No. 9. P. 174–197. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nv_2017_9_14 [in Ukrainian].
8. Lutsenko I. S. (2012). Otsinka fiskalnoi efektyvnosti podatkovoi polityky v sferi zovnishnoekonomichnoi diialnosti. [Assessment of fiscal efficiency of tax policy in the field of foreign economic activity]. *Svit finansiv*. No. 2. P. 123–130 [in Ukrainian].
9. Sidelnikova L. P., Kostina N. M. (2013). Podatkova systema: navch. posibnyk, 2-e vyd., pererob. i dop. [Tax system: textbook. manual, 2nd ed., revised. and ext]. K.: Lira-K. 604 p. [In Ukrainian].
10. Official site of the Ministry of Economic Development of Ukraine. Available at: <https://www.me.gov.ua/Documents/List?lang=uk-UA&id=7e82c6e6-e65b-44ae-8a9a-48b6851f6d47&tag=Infografika-import-> [in Ukrainian].
11. Ukrinform official website. Available at: <https://www.ukrinform.ua/rubric-politics/1924807-ukrajina-vvodit-novi-mita-na-avto-virobnitstva-rosiji.html> [in Ukrainian].
12. Government portal. Ukraine imposes a special duty on all Russian goods. Available at: <https://www.kmu.gov.ua/news/ukrayina-zaprovdzhuye-specialne-mito-na-vsi-rosijski-tovari> [in Ukrainian].
13. Anti-dumping duties have not worked – imports of Russian fertilizers continue to grow. Available at: https://zik.ua/news/2018/11/22/antydempingovi_myta_ne_zaradyly__import_rosiyskyh_mindobryv_prod_ovzhuie_1453759 [in Ukrainian].